

„National qualifications framework”; the experience of the development of Standards of quality of education at a single university on the basis of the above documents.

Proved that quality of education in the formation of area European education is one of the main conditions of trust, mobility, motivation of students, compatibility and attractiveness of European higher education; the primary means of training competitive human capital for high-tech innovation and development, personal fulfillment, the needs of society and the state of the labor market for skilled professionals.

Key words: ensure the quality of higher education, European and national area of higher education, standards, qualifications framework.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378

І. В. Логойда

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

З розвитком процесів глобалізації та інтернаціоналізації економіки і бізнесу перед вищою освітою постали нові цілі – підготовка професійних кадрів здатних ефективно працювати в умовах глобального ринку. Інтернаціоналізація – це процес впровадження міжнародної складової у дослідницьку, освітню і адміністративну функції вищої освіти [3]. Інтернаціоналізація освіти переслідує різні цілі, які можна розподілити за чотирма основними групами: економічні, політичні, культурні та педагогічні. Економічні тісно пов'язані з прямими фінансовими доходами оскільки висока якість підготовки випускників вищої школи виявляється однією з умов економічного прогресу. Політичні фактори пов'язані з політичними інтересами кожної країни. Культурні впливають насамперед із намірів популяризації національної культури і залучення до іншомовних культур. Педагогічні чинники пов'язані з потребами модернізації вищої освіти. Також слід зазначити важливість: диверсифікації і зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчальних планів і навчання своїх студентів в зарубіжних вузах-партнерах; розширення регіональної мережі вузу для ефективного використання своїх ресурсів; підвищення якості освіти та досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями та ін. Розвиток міжнародного міжвузівського співробітництва дозволяє організувати

спільні дослідницькі проекти, обмінні програми для студентів і викладачів, спеціальні програми для іноземних студентів.

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті культурної інтеграції та інтернаціоналізації є предметом досліджень О. Михайлова, І. Бабин, М. Білинської, Т. Лукіної, В. Огаренка, В. Вікторова, О. Павлової, Л. Прокопенка, І. Бабина, Ж. Таланової, А. Сбруєва та ін.

Дослідження динаміки розвитку вищої освіти в контексті культурної інтеграції та інтернаціоналізації є **метою написання статті**.

Інтеграція вищої освіти виявляється засобом зміцнення економічної конкурентоспроможності на світовому ринку. Посилення значущості економічного чинника викликає створення порівняно масових систем вищої освіти. У цій ситуації інтернаціоналізація вищої освіти допомагає вирішенню економічних проблем вузів. До основних особливостей освіти в даний час відносяться: формування єдиного освітнього простору за допомогою державних освітніх стандартів; врахування потреб розвитку економіки в складі спеціальностей і спеціалізацій; забезпечення фундаментальності знань, яка сприяє формуванню перспективного, стратегічного мислення, концептуального і конструктивного підходу до вирішення професійних завдань; підвищення практичної значущості освіти за допомогою навчальних і виробничих практик; розвиток навичок наукового підходу до вирішення практичних проблем і мистецтва професійної діяльності.

Головні напрямки інтернаціоналізації вищої освіти орієнтовані на: об'єднання педагогічних зусиль і ресурсів; популяризацію ідеалів взаємної поваги; вдосконалення освіти за рахунок міжнародного досвіду; забезпечення зайнятості фахівців з вищою освітою на міжнародному ринку праці; формування у випускників вищих навчальних закладів якостей і знань, необхідних для функціонування за межами власної країни. Заохочується мобільність студентів і викладачів, розширюються масштаби вивчення іноземних мов і культур, зближуються навчальні програми та дипломи.

Завдяки досягненням науково-технічної революції безпосередні контакти, поїздки студентів і викладачів доповнюються або замінюються віртуальною мобільністю за допомогою новітніх технічних засобів [9]. Комунікативні технології, дистанційне навчання дозволяють зробити міжнародне співробітництво університетів більш інформативним і інтенсивним. Європейська інтеграція відкриває нові горизонти для випускників вищої школи. Добре знання іноземних мов і глибоке вивчення економічних, соціальних, культурних умов життя і ментальності інших народів відкривають двері до багатьох секторів міжнародного ринку праці.

Ініціатором перших міжнародних програм співробітництва в сфері вищої освіти була ЮНЕСКО. Україна є членом ЮНЕСКО – Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури – з **12 травня 1954 року**. Членство України в ЮНЕСКО стратегічно орієнтоване на

сприяння розширенню міжнародного співробітництва наукових, освітніх і культурних інституцій шляхом забезпечення їх участі у програмній діяльності Організації. В Україні функціонує Мережа Асоційованих шкіл ЮНЕСКО. У провідних вищих навчальних закладах України створено та діють 13 кафедр програми ЮНЕСКО/ UNITWIN (UNITWIN – university twining and networking). Станом на сьогодні Україна є учасницею близько 20 міжнародних конвенцій ЮНЕСКО [5].

Культура як складник гуманітарного розвитку та європейської інтеграції України має відігравати свою роль за чотирма важливими напрямками: збереження культурно-історичної спадщини, аби гідно збагатити нею загальноєвропейську культуру; розширення доступу до культурних надбань, у тому числі до надбань усіх європейських культур; розвиток творчого потенціалу суспільства; сприяння культурному різноманіттю у сучасному суспільстві. Культурні зв'язки України з Європою мають сьогодні амбівалентний характер. Поява незалежної України на європейській карті істотно вплинула на увагу європейських народів до молодшої держави та її культурних здобутків. Культурна присутність України у світі істотно розширилася також завдячуючи прямим культурним контактам з іншими країнами [2].

У понятті інтернаціоналізації в сфері вищої професійної освіти фахівці виділяють два аспекти: перший – внутрішня інтернаціоналізація, що має на увазі створення такої культури і клімату всередині вузу, які просувають і підтримують міжнародне та міжкультурне порозуміння. Другий аспект – зовнішня інтернаціоналізація.

Найбільш сильний вплив на процес інтернаціоналізації вищої освіти мають такі фактори: зростання міжнародного ринку освітніх послуг; сучасні форми, методи, технології та інновації в галузі вищої освіти, без яких неможливо наростити національний потенціал і конкурентоспроможність в даній сфері; (відкрита освіта, транснаціональне кібернетична освіта, нові освітні технології та інновації); знання стає основним ресурсом конкурентоспроможності; конкретні умови, в яких розвивається інтернаціоналізація вищої освіти, участь в міжнародних інтеграційних процесах і їх реалізація на місцевому рівні. Європейська вища освіта має відреагувати на ще більш важливі виклики та майбутні можливості глобалізації, прискореного технологічного розвитку з новими постачальниками послуг, новими особами, що навчаються, новими типами навчання, що вимагає постійного зосередження на проблемі її якості [1].

Важливим елементом інтернаціоналізації освіти є мобільність студентів і викладачів, характерна для транс'європейських освітніх програм, двосторонніх договорів між державами про співпрацю в сфері освіти, науки і культури, між університетських угод про академічні обміни. Термін «міжнародна мобільність студентів» відноситься до студентів, які фізично перетнули міжнародну кордон між двома країнами з метою взяти участь в освітній діяльності в країні призначення, де країна

призначення даного студента відрізняється від країни їх походження [10].

З року в рік зростає кількість студентів, дослідників і викладачів, які навчаються, працюють, живуть і спілкуються в інтернаціональному середовищі. За даними ЮНЕСКО серед країн походження мобільних студентів 10 найчисленніших займають: Китай (712,157 студентів, що навчаються за кордоном), Індія (181,872), Німеччина (119,123), Республіка Корея (116942), Франція (84,059), Саудівська Аравія (73548), Сполучені Штати Америки (60292), Малайзія (56,260), В'єтнам (53546), Нігерія (52,066). Регіони, що розміщують найбільшу кількість мобільних студентів: Північна Америка та Західна Європа (57% від загальної кількості мобільних студентів), Східної Азії і Тихого океану (19%), Центральна і Східна Європа (10%)[10]. За даними щорічного моніторингу кількості українських громадян, які навчаються у закордонних університетах на денній формі, охоплює 34 країни світу, в яких громадяни України потрапляють у статистичний збір. Число українців на студіях в іноземних університетах станом на 2013/2014 навчальний рік становила 47724 осіб. Серед найбільш бажаних для навчання країн були Польща, Німеччина, Росія, Канада, Чехія, Італія, США, Іспанія, Франція, Австралія, Великобританія. Динаміка зростання з 2009 по 2014 роки складала 79%. Якщо порівнювати два останні роки, то цей приріст складає 22%. Майже 2/3 цього приросту склали саме українці, які навчаються в польських університетах, вони показали найбільш стрімке збільшення, як в абсолютному, так і відносному показниках – з 9620 до 14951 осіб. Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян на студіях демонстрували австралійські, канадські, британські, чеські та італійські університети [6]. Кількість українських студентів за кордоном буде зростати. Цю тенденцію не зупинить навіть падіння курсу гривні та фактичне подорожчання проживання та навчання за кордоном [7].

Найважливішою тенденцією, пов'язаною зі зростанням ролі науки у виробництві і суспільстві, є зростання масштабів вищої освіти. Ринково-орієнтована вища школа потребує змін навчальних програм, скорочення обсягу універсальної гуманітарної освіти, посилення професійного, спеціалізованого навчання [8, с. 25]. Оскільки вона стає все більш масовою. Іншою важливою тенденцією є диверсифікація вищої освіти за інституціональними формам, рівням і змістом. В умовах зростання різноманіття навчальних закладів, що дають знання і навички в сфері розумової праці, роль класичних університетів, проте, не тільки не зменшилася, а й зросла. Тенденція інтернаціоналізації вищої освіти динамічно набирає силу, оскільки заснована на універсальному характері знань, на мобілізації колективних зусиль міжнародного наукового співтовариства. Йде універсалізація змісту освіти, яку неможливо зупинити в епоху інформаційної революції і при існуючих світових універсальних комунікаційних системах у вигляді Інтернет.

Розширення масштабів вищої освіти ставить гостро проблему якості навчання. Гостро стоїть проблема фінансування зростаючих масштабів вищої освіти. Диверсифікація вищої освіти породила проблему його адекватності сучасним вимогам і якісних відмінностей в різних типах навчальних закладів.

Інтернаціоналізація вищої освіти, що відповідає зростаючій потребі в міжкультурному взаєморозуміння, викликана глобальним характером сучасних засобів комунікації, споживчих ринків і т.д. є, безумовно, сприятливою тенденцією. Однак, мобільність студентів і викладачів у умовах сильних відмінностей економічного розвитку різних країн призводить до такої негативної тенденції, як «відплив умів». Сьогодні на ринку праці гостро постало питання утримання талановитих фахівців в Україні [4]. Втрата кваліфікованих людських ресурсів країнами, що розвиваються і країнами перехідного періоду викликана не тільки академічної мобільністю, але і активізацією міжнародної міграції, і тим, що розвинені країни цілеспрямовано будують свою міграційну політику і надають більш вигідні умови.

Однією з найважливіших тенденцій розвитку сучасної вищої освіти в усьому світі є процес інтернаціоналізації, який визначений факторами економічного і соціально-політичного зближення країн і передбачає необхідність забезпечення сумісності освіти, формування загального освітнього простору. Цей процес є об'єктивним наслідком глобалізації сучасного світу і одночасно великий ресурс прискорення інтеграції суспільного та економічного життя. Тому слід приділити увагу вивченню питання підготовки університетів до діяльності в умовах інтегрованих ринків праці. Необхідно модернізувати вищу школу з метою забезпечення якості професійної підготовки фахівців, їх глибокої професійної компетентності, громадянської активності та соціальної відповідальності.

Список використаної літератури

1. Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі: Комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, Льовен і Лувен-ла-Ньов, 28-29 квітня 2009 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main/php?query=education/higher>. **2. Гриценко О.** Світ, Європа і ми/ О. Гриценко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/st_5.php. **3. Малык И.** Утечка мозгов: талантливые сотрудники массово покидают Украину / И. Малык. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubr.ua/labor-market/ukrainian-labor-market/utechka-mozgov-talantlivye-sotrudniki-massovo-pokidaut-ukrainu-347688>. **4. Сбруєва А.** Глобальні та регіональні тенденції розвитку вищої освіти в умовах побудови суспільства знань: Препринт / А. Сбруєва – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 80 с. **5. Співробітництво України та ЮНЕСКО.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://unesco.mfa.gov.ua/ua/ukraine-unesco/cooperation>. **6. Стадний Є.** Кількість студентів українців за кордоном / Є. Стадний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/kilkist-studentiv-ukraintsiv-za-kordonom> **7. Стадний Є.** Куди виїжджає українська студентська молодь / Є. Стадний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/news/textynewseditor/read/59718/Kudy_vyjizhdzhaje_ukrajinska_studentska_molod_INFOGRAFIKA. **8. Kazamias A. M.** Globalization and University Education in Late Modernity // XIX CESE Conference. Abstracts of Presentation. Bologna, 2000. **9. Sylvia G. M.** Academic pilgrims // XIX CESE Conference. Abstracts of Presentation. Bologna, 2000. **10 UNESCO** Institute for statistics / Global Flow of Tertiary-Level Students.- <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/international-student-flow-viz.aspx#sthash.X1ihYgym.dpuf>

Логойда І. В. Якісна вища освіта в контексті культурної інтеграції та інтернаціоналізації

У статті розглянуто поняття інтеграція вищої освіти та її інтернаціоналізації. Розкрито сутність факторів впливу на процес інтернаціоналізації вищої освіти, мобільності студентів і викладачів, на прикладі моніторингу кількісних змін за останні роки. Представлено головні напрямків інтернаціоналізації вищої освіти, що зорієнтовані на: об'єднання педагогічних зусиль і ресурсів; популяризацію ідеалів взаємної поваги; вдосконалення освіти за рахунок міжнародного досвіду; забезпечення зайнятості фахівців з вищою освітою на міжнародному ринку праці; формування у випускників вищих навчальних закладів якостей і знань, необхідних для функціонування за межами власної країни. Розкрито сутність та особливості проблематики розширення масштабів вищої освіти, та проблеми втрати кваліфікованих людських ресурсів.

Ключові слова: процес інтернаціоналізації, тенденції, міжнародний досвід, конкурентоспроможність, мобільність студентів.

Логойда И. В. Качественное высшее образование в контексте культурной интеграции и интернационализации

В статье рассмотрено понятие интеграции высшего образования и его интернационализации. Раскрыта сущность факторов влияния на процесс интернационализации высшего образования, мобильности студентов и преподавателей, на примере мониторинга количественных изменений за последние годы. Представлены основные направления интернационализации высшего образования, ориентированные на: объединение педагогических усилий и ресурсов; популяризацию идеалов взаимного уважения; совершенствования образования за счет международного опыта; обеспечение занятости специалистов с высшим образованием на международном рынке труда; формирование у выпускников высших учебных заведений качеств и знаний, необходимых

для функціонування за межами власної країни. Розкрито сутність і особливості проблематики розширення масштабів вищої освіти, і проблеми втрати кваліфікованих людських ресурсів.

Ключевые слова: процес інтернаціоналізації, тенденції, міжнародний досвід, конкурентоспроможність, мобільність студентів.

Logoyda I. Quality of Higher Education in the Context of Cultural Integration and Internationalization

With the development of globalization and internationalization of the economy and businesses, higher education faces new goals – training professionals able to work effectively in the global market. The article deals with the concept of the integration of higher education and its internationalization. The article describes the essence of the factors of influence on the process of internationalization of higher education, mobility of students and teachers, on the example of monitoring of quantitative changes in recent years. The main directions of the internationalization of higher education are focused on: integration of pedagogical efforts and resources; popularization of the ideals of mutual respect; improving education through international experience; employment specialists with higher education on the international labor market; formation of the graduates skills and knowledge required for the operation outside of their own country. The essence and characteristics of problematic scale of higher education, and the problems of the loss of skilled human resources are characterised. According to the article we need to upgrade the high school to ensure the quality of professional training, their deep professional competence, civic engagement and social responsibility.

Key words: internationalization, trends, international experience, competitiveness, mobility of students.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 378:[001.891+004.85]

Р. О. Павлюк

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ПЕРЕХОДУ ДО НАВЧАННЯ
НА ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ОСНОВІ**

Нині наскрізною проблемою новітнього суспільства України є перехід на нову систему із осмисленням трансформаційних процесів, які відбуваються в політичній, економічній, освітній, науковій та науково-